
Št. 4. Ljubljana, 16. svečana 1894. XXXIV. leto.

Vsebina: — ič: Bodi jasno. — J. Dimnik: Spisovni pouk. — Fr. Trošt: Popis priprav in poskusov pri obravnavi beril iz prirodoslovja. — Književnost. — Listek. — Naši dopisi. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpis učiteljske službe. — Listnica upravnništva. — Popravek in dodatek.

Bodi jasno!

I. Učiteljska polemika v političnih listih.

„Kdor ima ušesa, naj sliši!“

V večkrat smo že imeli priliko v naših dnevnikih čitati dopise iz učiteljskih krogov. Vprašamo, je li tako dopisovanje učiteljskemu ugledu v korist? Vsekako treba o nekojih stvareh, ki jih lajik ne razume, ali o rečeh, katere utegnejo vsled intimnega kontakta, v kojem je šolstvo in javnost, splošnost zanimati, govoriti besedo v listih, ki so pristopni širšemu občinstvu. Le sem štel bi n. pr. pravne razmere učiteljstva (n. pr. volilna pravica itd.), gmotne razmere, poročila o šolskih slavnostih, v kolikor niso samo šolske, ampak se tičejo tudi občine, društvena poročila o uspehih, koja so dosegla i. dr. Vse to pa le v gotovem okviru. Pisec tacih člankov naj pomisli, da ne piše v svojem imenu, ampak v imenu vsega učiteljstva, vsaj naj si v takih slučajih ne prideva splošne šifre. Tu treba organizacije! Okrajna učiteljska društva — hic Rhodus!

Da navedem le jeden primer! Učiteljske plače se regulirajo. Namesto da bi se jeden podvrigel splošnosti, da bi se gledalo iz višine, koja se zove ugled in blagor šole, postavi se mnogi v nižino subjektivnega stališča. Tovariši! To je res! In ta resnica je dovelj britka. Od tod tudi neuspeh tirjatev, koje bi bile vsestransko plodonosne.

Kako tudi ne? Tovariš bije s tovarišem obupen boj in — pere umazano perilo po nestrokovnih listih. Da celo načrte jednega pobija drugi; načrte, ki mu niso na poti. Prerokuje jim neuspeh, ne — želi ga! Je li to kolegijalno? Je li to hasljivo našemu ugledu?

Ako je dotičnik prepričan, da ne bo stvar uspevala, naj molči — stvar bo že sama od sebe zaspala. Po kaj duhove razburjati in si v očeh čitajočega občinstva pridevek smešnosti iskati? Konec naredi pa uredništvo z stereotipno opazko: To je naša zadnja beseda o tej stvari. „Kdor ima ušesa, naj sliši“!

II. 24. prosinec 1894, 31. pros. 1894 in zopet 31. pros. 1894.

Quem dii odere,.....

Lepe številke to! Usodne številke te! Ako bi veroval na usodo, sestavil bi terno. Kombinacij je dovolj In kombinacije, izšle ta dneva so usodne. Kaj se ni na rečena dneva čitalo v jednem in istem listu, da v jedni in isti listovi številki! Tovariš, ki si oče nedoraslih sinov, hčera! Rad poslal bi deco svojo v srednjo šolo, v pripravnico. Težko odtrgaš si od lastnih ust, od ust drage svoje soproge, od ustic malih svojih otročičkov goldinarjev, da moreš sinu svojemu, hčeri svoji, dobro bodočnost osigurati. Težko gre, a ljubezen očetova premaga težkoče. Skrbi te, kako doma gospodarstvo urediti, da boš shajal. Naložiš si marsikak nezapovedan post, odrečeš si novo obleko, opustiš vsako zabavo in veselje, koja zahteva od tebe denarnih stroškov. Dovolj skrbi imaš doma v družini, premnogo v šoli, tvoje srce in tvoje misli so pa vedno v daljnem mestu, kamor si poslal sina svojega. Skrbi te, izkušnega vzgojitelja, je li tvoj otrok v dobrih rokah, skrbi te, ali je zadostno nadzorovan v učenji in vedenji, je li v dobri družbi ali ne.

Tovariš, ki si pisal 24. prosinca t. l. svoj članek proti „Učiteljskemu konviktu“! Gotovo nimaš družine. Zakaj si to storil? Odgovorim jaz: Zato ker je to zadevo sprožilo „Slov. učiteljsko društvo“ in ne „Zveza“. Bodimo hvaležni, da se je ta ideja rodila iz nas; kje, to je postranska reč. Sicer pa o tem nižje. Gotovo je res: ne samo materijelno se more reči o nas, ampak tudi kar se tiče sloge in taktne popustljivosti: quem dii odere,.....

III. „Učiteljski Tovariš“ in „Popotnik“.

„Vsakemu svoje“.

Ne mislim staviti paralele med dvema bojevnikoma, velezaslužnima za slov. šolstvo. Ne morem si pa kaj, da ne bi se dotaknil perečega, akoravno na skrivnem zelo skelečega vprašanja. Razlegal se je klic: Ali „Tovariš“ ali „Popotnik“. Čuje se klic: Proč s „Tovarišem“,

živijo „Popotnik“! To spominja me na klic lahkoživih Francozov: le roi est mort, vive le roi! Sotrudniki! Očita se „Tovarišu“, da ni narodno-napreden. Vprašam: Ali morebiti ni pisan v narodnem duhu in ali sploh treba, da ima strokovni list politično barvo? To vprašanje velja na dve strani. Program „Tovariša“ je dovolj jasen: drži se obstoječih šolskih postav; to je njegova politika. Poteguje se za boljše gnotno in socialno stanje učiteljstva ter prinaša razprave iz vzgojeslovja, kakor tudi iz didaktike. Da piše, kakor to zahtevajo slovenske razmere, ter da ima na čelu podobo napozabljivega Slomškega, tega mu poznavatelj slovenskega šolstva ne more v greh šteti, kar se obratno prav lahko stori. Da bi pa list ki je zrcalo duševnega razvoja vsega slovenskega učiteljstva zavrgli, to pač ne gre in tudi ne bo šlo!

Naravnost — recimo rahlo — nedopustno je pa v nestrokovnem listu „Tovarišu“ očitati zaostalo naročnino. Zlobno imenovati pa se more počenjanje, da se hoče na ta način list pokopati, v katerega je založil marsikdo dober del duševnega svojega bitja. Somišljeniki! Neprijatelj misli, da se ladija naša potaplja, pokažimo tem in drugim, da je trdna, da vkljub nevihtam vozi z pomlajenimi močmi! Pokažite gospodje v Ljubljani, da umete dobro krmariti! Vi pa, — ki ste nasprotniki častitljivega našega „Tovariša“, prepustite ga svoji osodi, kakor mi Vas prepustimo svoji. Vsakemu svoje!

IV. „Zveza“ in „Slov. učiteljsko društvo“.

Bodi jasno!

Že dlje časa opazujemo sè žalostjo nenaravne razmere, koje so med „Zvezo“ in „Slov. učit. društvom“ v Ljubljani. To nenaravno stanje pouzročuje tudi nasprotstva, ki se v več ali manj prikriti in pikri obliki pojavljajo med slov. učiteljstvom. Te razmere pa niso samo nenaravne ampak tudi sila nepraktične. Učimo se od drugih! Poglejmo enako institucijo v Nemcih. Oni imajo tudi za celo Avstrijo svojo „Zvezo“, kateri so podrejena deželna učiteljska društva. Ta deželna učiteljska društva pa obsegajo zopet razna okrajna učit. društva. Ta uravnava je zelo primerna in posledica naših šolskih postav, vsled kojih ima jeden del postavodaje državni, drugi del pa deželni zbor dotične kronovine. Ako se gre za stvar, ki se tiče le dežele same, stori le dotično deželno učiteljsko društvo v soglasji z okr. uč. društvu svoje korake (prim. štaj. dež. uč. društvo in regulacija plač na Štajerskem. Temu nasvetu nem. dež. uč. društva pridružila so se slov. okr. uč. društva na Štaj.)

Ako se pa gre za stvar, ki se ima obravnavati v državnem zboru, stopi na noge „Zveza“.

So li razmere pri nas drugačne? Gotovo tudi mi potrebujemo „Zveze“ v slične namene. Ta naša „Zveza“ naj bi pri tacih priložnostih stopila v dotiko z drugimi „Zvezami“ ter svoje stališče uveljaviti skusila. Za posamezne dežele naj se pa ustanovijo „slov. deželna učit. društva“. Za Kranjsko imamo že „Slov. učit. društvo“, h kojemu naj bi pristopila Kranjska okr. učit. društva. Bratje Štajerci in Primorci naj si pa svoja dež. društva osnujejo. Tako bi združili idealno stališče z realnim in mnogo mnogo več bi dosegli. Uverjen sem, da bi s tem činom naša društva veliko večji moralen upliv zadobila in da bi „Zveza slovenskega učiteljstva“ vdobila po vsej Avstriji pristojeci ji upliv. Uvažujmo te besede! Bodi jasno!

—ič.

Spisovni pouk.

(Dalje.)

Pri popisih podajo se pa tudi lahko namesto vprašanj splošne razporedbe n. pr. a) Za popis živalij: Ime živali. Zvunanja kakovost. Kraj, kjer se nahaja in živi. Živež ali hrana. Korist ali škoda. Bolje je pa v 3. razredu te naloge zvrševati na stavljena vprašanja.

N. pr. Krava: Kaj je krava? Kaj nosi na glavi? Kakošne so noge? Kje živi? S čim se hrani? Kaj dobivamo od nje? Kaj se dela iz njene kože?

b) Za popis rastline: Ime. Kraj, kjer raste. Kdaj cveté. Deli (korenika, deblo (steblo), cvet itd.) Korist ali škoda.

N. pr. Pšenica: Kaj je pšenica? Kdaj se seje? Kaj izraste iz korenike? (Steblo.) Kaj raste po steblo? (Dolgi, ozki listi.) Kaj se nahaja vrh stebela? (Klas.) Kaj se nahaja v klasji? (Zrnje.) Kaj storimo z zrelo pšenico? Kaj pa s požeto, posušeno pšenico?

c) Za popis orodja, oprave, obleke, orožja itd. Ime. Čemu je? Kdo izdeluje? Iz česa je? Deli. Vrste. Enakost. Neenakost.

Popisi naj se dajo patudi na podstavi podatkov iz II. Berila in sicer taka berila, koja je učitelj poprej z učenci temeljito razpravljaj.

N. pr. Smreka. Podatki: Najvišje drevo. 38 m visoka, 6—15 dm debela. Korenine ne v zemlji globoko. Vetrovi večkrat podirajo. Deblo valjasto, lup hrapav, listi iglasti, vedno zeleni. Cvet majhen. Seme v češarkih. Smreka koristna. Les mizar, črevljar, strojar.

Pomlad. Dnevi daljši, noči krajše. Solnce ostati več časa na nebu. Zrak gorkejši. Sneg in led topiti. Travniki in drevesa zeleneti. Cvetice rasti. Lastovke in druge ptice se vračati. Kmet orati in sejati. Otroci na prostem igrati. Pastirji pasti. Škrjanec peti, slavec prepevati. Bučelice šumeti. Drevje cvesti. Brez cvetja ni sadja. V mladosti za starost skrbeti.

Jesen: Zito požeti. Sadje dozoreti. Otavo spravljati. Grozdje trgati. Lovec loviti. Lastovke odhajati. Mrzla sapa. Listje padati. Slana pobeliti hribe, doline. Zadnje pridelke spravljati. Pridni za zimo skrbeti.

Lažnik: Matiček na potovanji naučiti lagati. Z očetom iti v bližnje mesto. Nesramno lagati. Trditi, nekje videti psa kakor konj. Oče začuditi, pripovedovati, blizo most, vsak lažnik nogo zlomiti. Sin vstrašiti, sam spoznati, pes tako velik kakor vol, tele — in slednjič kakor vsak drugi pes. Laž kratke noge; ljudje laž kmalu zapaziti, lažnika osramotiti.

Vse take naloge morajo pa učenci v šoli s pomočjo učiteljevo izdelovati in sicer vsaki dan. Vsacih štirinajst dni ali pa k večjem vsaki teden naj pa po jedno taci naloge spišejo, ali prav za prav prepišejo v snažne zvezke, katere naloge seveda učitelj doma pridno popravlja. Ti zvezki veljajo kot nekako merilo učenčeve pridnosti in napredka.

Da pa učenci te naloge v „snažne zvezke“ res lepo spišejo, je pa treba to-le vpoštevati:

1. Naloga bodi prav kratka, ne črez jedno stran velikih spisovnic dolga.

2. Vsaka nepotrebna beseda (vprašanja, navodilo) izostani pri spisovanju nalog v snažne zvezke. Takozvana „glava“ naloge je popolnoma odveč, ker učenca utruja in vsled tega pa „izdelek“ slabo ali pa vsaj prav površno spiše. Pedagogično izobraženi mož spozna delavnost učiteljevo in vspehe otrok v izdelku, ne pa v glavi naloge.

4. razred.

Učni smoter: „Vaje v mnogovrstnosti izraza. Jednovite povesti, posnemanja, popisi in primerjave v zvezi s čitanko in z drugim poukom, ko se je o tvarini poprej razgovarjalo in se razporedba natanko določila“.

Videli smo, da spisje v ljudski šoli ni predmet sam za-sé, ampak je združenje pouka v čitanju, pravopisnega in slovniškega pouka. Spisje je torej končni vspeh jezikovnega pouka. Pismeno izraževanje mislij ima pa svoj glavni vir v pismenem obdelovanju slovniške tvarine. To obdelovanje, koje se mora, seveda tudi v 2. in 3. razredu prav pridno gojiti, ima namen, da učenec na primernih vzgledih sam najde pravilo ter se vadi na ta način samodelavnosti. V 4. razredu se moramo ozirati posebno na gojitev golih in prosto razširjenih stavkov. Ker v tem razredu tudi pravopisje ne dela več težav, zato smejo biti slovniške naloge mnogovrstne. Po tej poti se privadijo otroci tudi mnogovrstnosti izraza. Središče slovniškega pouka mora pa biti vpeljana čitanka. Zato naj se pri vaji v izraževanju mislij naloge opirajo na

kratka berila, ki so se poprej temeljito stvarno in slovnično razlagala. Od učitelja pa moramo zahtevati, da se za take naloge pridno pripravlja, kajti vsebina berila se mora na kratka in primerna vprašanja zopet podati.

Vsebina beril podajaj se, kakor v 3. tudi v 4. razredu na stavljena vprašanja, seveda s pomnoženimi zahtevami t. j. naloge smejo biti nekoliko daljše in odgovarja naj se pa v prosto razširjenih stavkih. Jednovite povesti so za to kaj pripravne.

K ponavljanji vsebine beril spadajo pa tudi popisi, naslanjajoči se na berila naravoslovne vsebine.

Popise sem že pri 3. razredu omenjal in vse to, kar sem tam povedal, velja posebno še za 4. razred. Potrebno se mi pa zdi, da svoje poročilo o popisih pri 4. razredu z ozirom na III. Berilo nekoliko popolnim in deloma tudi ponovim.

Kakor znano, vrše se popisi s pripomočjo učiteljevih podatkov, oziroma razporedb. Popisujmo „Leva“ na podstavi III. Berila. Primerni podatki bi bili: 1. Zver. Se prišteva med mačke. Kralj živali. 2. Dolg 2 m, visok 1 m. Truplo gibčno, močno. Dlaka. Žrelo. Zobovje. Oči. Griva. Prsi. Rep. Afrika, Azija. Po dnevi v goščavi, brlogu. Po solnčnem zahodu na lov. Rjojenje. Govedo, ovce, koze.

„Kolumb najde Ameriko“: Kompas imenitna iznajdba. Njegova lastnost. Brez njega nemogoče na odprto morje. Brez njega ne najti Kolumb Amerike. Kolumb rojen v Genovi. Oče suknar. Sin veselje do morja. Dnevnik izkušenega mornarja. Rad po morji. Manjkalo denarja. Rojstno mesto nič pomoči. Tudi kralj portugalski nič dati. Kraljica Izabela na Španskem pomoč dati. Kolumb odjadрати. 3 ladije 120 mōž. Mornarjem upadati srce. Kolumb tolažiti. Najti novo deželo. Boga zahvaliti. Deželo S. Salvador imenovati. Kolumb še trikrat iti v Ameriko ter vsakokrat najti druge krajine in otoke.

Pripravna berila se tudi lahko izpreminjajo z ozirom na obliko ali se pa zapisujejo z lastnimi besedami v kratkih stavkih, obsegajoč le glavno misel. Izpremené se lahko tudi pojedine besede, naslovi, izrazi ali reki in nadomeščajo z družimi, ki imajo jednak ali podoben pomen. Berilo se pa tudi lahko razširi, če se navajajo postranske okolnosti z dodajanjem pojmov (amplifikacija). Pa tudi skrajšujejo se berila, če se izpuščajo pojmi in navajajo le glavne okolnosti (koncentracija). S takimi nalogami se vadijo otroci najboljše v mnogovrstnosti izraza.

Za izpremenjavo so v III. Berilu ta-le berila pripravna: „Kovač in krojač“ (črevljar in zidar). „Sraka in golob“ (vrabec in ščinkovec). „Človeški udje se upro“ (državljeni se upro vladarju) itd.

Pa tudi posnemanje beril je izvrstna vaja za mnogovrstnost izraza. Posnemajo se cela berila ali posamezni odstavki s prenosom

oblike in vsebine na kak drug predmet. Lahke basni se dado prav lepo posnemati. N. pr.

„Lisica in grozdje“ = „mačka in pečenka“: Mačka pride k jedilni omari. V nji pečenka. Vrata luknjo z omrežjem; proč splaziti; pečenka smrdi.

„Volk v jami vjel, tuliti. Lisica priti, zasramovati, sama notri pasti“.

Posnetek: „Kos v zanko vjeti, čivkati. Škorec prileteti, zasramovati. Okoli zanke skakati, se sam vjeti“.

Mični vzgledi posnemanja na podstavi basni „Kresnica“ bi bili sledeči: Kresnica misli, da je najlepša stvar na zemlji. Močno se hvali in šopiri ter se primerja zvezdam. Še ni izgovorila, ko pride slavec, jo pograbi in požré. Posnetek: a) Tašica se hvali in šopiri, da najlepše poje med vsemi pticami — da slavca prekosi — da je kraljica pevk. Sokolič jo pograbi, raztrga in požré.

b) Predrzen deček gre na tenek led, tepta z nogami, se hvali, da je pogumnejši od vsacega vojaka. Še ne izgovori — led se vdere — deček utone.

Takih posnetkov se lahko dobi mnogo.

Za spisovne vaje nam učni črtež za 4. razred slednjič tudi še primerjave predpisuje.

Primerjave so tudi prav izvrstne spisne vaje. Naštevajo se enakosti in neenakosti. Na dano razporedbo se naloga najprej ustno in potem pa pismeno izdelaj.

Primerjajo se lahko n. pr. veeverica in opica; lastovka in vrabec; hruška in smreka itd.

Slednjič je v 4. razredu tudi zapisovanje berilnih odstavkov al kratkih beril v nevezani besedi, ki so se jih učili učenci na pameti prav dobra spisovna vaja, ker se s tem goji pravopisje in pismeno izraževanje mislij.

Pesmi na pamet zapisovati pa niso na mestu.

5. razred.

Učni smoter: „Pripovedovanje obravnavanih beril, najprvo ustno, potem pismeno. Povesti, popisi, primerjave največ v zvezi z zgodovinskim, prirodopisnim in zemljepisnim poukom“.

Če primerjamo učni smoter 5. razreda z učnim smotrom 4. razreda, zapazimo, da sta si zelo jednaka in vsled tega so tudi vaje pismenega izraževanja mislij v 5. razredu zelo podobne vajam 4. razreda, samo gledé obširnosti nalog in skrčenja vsebine se predpisujejo pomnožene zahteve.

Obravnavana berila naj se pripovedujejo ali na stavljena vprašanja ali pa če se naznanijo samo glavne (napovedne) besede, katere učencu naznanijo snovitev pismene predstave.

Snov za pripovedovanje se jemlji vedno iz vpeljane čitanke. Kratke povesti, basni ter berila zgodovinske vsebine nam dajo prav mnogo tvarine za pismene izdelke.

Skrčenje zgodovinskih dogodkov, posnemanje kratkih basni, prenos povesti iz 3. osebe v 1. itd. se dá prav lepo pismeno izdelovati v 5. razredu. Za popise so pa prav pripravna večinoma vsa berila naravoslovne vsebine ter razne zemljepisne in zgodovinske slike.

Sploh je želeli, da se v 5. razredu vsako berilo naravoslovne vsebine tudi pismeno izdela in sicer tisto uro, ki je določena za naravoslovje. Za razgovarjanje pred čitanjem, za vajo v čitanji in za stvarno razpravo zadostuje $\frac{3}{4}$ ure in v zadnjem četrt ure naj pa učenci obravnavan predmet na dana vprašanja prav ob kratkem opišejo. Stopinje, po katerih se taki predmeti popisujejo, sem že pri 3. razredu naznanil; v 5. razredu le zahtevajmo, da rabijo učenci razširjene stavke. Lepi izrazi, ki se nahajajo v berilu, se smejo tudi v popisu porabiti.

Glede primerjave velja isto, kar sem povedal pri 4. razredu. Té naj se izdelujejo na podstavi temeljito obravnavanih zgodovinskih, prirodopisnih in zemljepisnih beril.

Po tej poti doseže učitelj smoter, ki ga predpisuje učni načrt za 5. razred osemrazrednih ljudskih šol. (Dalje prih.) **J. Dimnik.**

Popis priprav in poskusov pri obravnavi beril iz prirodoslovja.

(Dalje.)

A. Drugo berilo.

90. Vodé.

1. Vode je neizmerna množina na zemlji. Nahaja se kot tekoča voda v studencih, potokih, rekah in veletokih; kot stoječa v mlakah, ribnikih in jezerih, največ jo je pa v širokem in globokem morji. Kjer se tekoča voda v manjših ali večjih strugah izteka v kako drugo vodo, tam je nje izliv. — Pa tudi v hrani, ki jo ljudje, živali in rastline uživajo, se nahaja prav mnogo vode. Naša jedila večinoma kuhajo in pripravljajo z vodó in razne pijače so sestavljene iz največje množine vode, le malo je v njih družih tvarin. Najbolj zdrava pijača ostane le čista studenčna voda. — V vodi se kopljemo, umivamo si život, da smo snažni in zdravi, kajti nesnaga zamaši potne luknjice in ako pot ne more iz človeka, povzročuje mu to razne bolezni. Voda ima tudi zdravilno moč in v novejšem času se zdravi po

navodilu župnika Kneipp-a mnogo bolezní z vodó. — Z vodó snažimo perilo in posodo. Štrene in novo platno imajo v sebi neko rujavo barvo, katera se z lugom in vodo odpravi. — Ako nastane požar, prihité ljudje in pogasijo ogenj z vodó. Rabijo za to razven škafov in vedrov tudi male (ročne) brizgalnice in večje na kolesih. [Pokaži učencem model take brizgalnice in nje učinek, brez da bi jo popisal. Po tem kratkem odmoru bodo otroci okrepčani na duhu (in morebiti tudi z vodo) pazljivo sledili nadaljnemu pouku. — Kako se taka brizgalnica naredi, bom popisal pri 113. ber. vaji v III. čítanki.] — O suši zalívamo rastlinam, da ne venejo in usahnejo. Za to delo rabimo vrtné škropilnice. (Pokaži jo!) — Voda goni mline, stópe, žage in fužine. Pri vseh teh napravah pritiska vodna sila vsled hitrega toka ali svoje teže na lopate mlinskega kolesa. [Naredi tako mlinsko kolo, korito in hišico iz deščic, postavi vse nad veliko skledo in vlij vode v korito! Zopet bo nastalo veliko veselje v šolski sobi. Kolo se bo vr-telo in gnalo stope, ako si jih h kolesu pridjal. Popolni mlin z no-tranjim mehanizmom; žago je pa težji zgotoviti. Treba si je načrtati na mestu nekak obris in po tém vse izdelati. Najnatánčnejši popis kake komplicirane naprave bi le malo koristil, ako je otrok ne vidi v naravi ali v dobri sliki. Za šolski pouk pa je priprosta priprava mnogo boljša, ker se otrokova pozornost obrača v tem slučaji le bolj na mlin-sko kolo in ker popolnih mlinarjev in žagarjev v šoli itak ne bodemo vzrejali.] — V vodi živé razne živali n. pr. ribe, raki, žabe, nekatere vrste polžev in školke. — Na vodi plavajo race, gosi in drugé povodne ptice. — Voda nosi pa tudi čolne, splave, težke in velike ladije in parobrode, ki vozijo ljudi in blago v daljne kraje. [Otroci so že vidili čolne in splave, a malokateri pa ladije in parobrode. Napravi veselje otrokom in naredi iz tankih deščic čolniček, iz palic in deščic zbij skupaj splav, jadrenice in parobrod pa modeliraj iz kartona, ka-terega dobiš v vsaki večji prodajalnici popirja. Na teh kartonih (Mo-delier-Carton á 12 kr.) so zrisani in pobarvani vsi deli izbranega pred-meta, le treba je zrezati z nožem in škarjem posamezne dele in skupaj prilepiti, pa je priprava zgotovljena. Nekatere dele je boljše narediti lesene in kovinaste, kot popirnate. Prilepijo se skupaj z gumijem a še trdnjše je z limom, ker v vlažnih shrambah gumi rad odjenja. Sploh se dobi na takih kartonih mnogo lepih reči za šolsko rabo.]

2. Kozarec čiste vode je na mizi. Vlij je nekaj na poševno de-ščico. Voda je tekla vsled teže navzdol; je tekočina. — Iz posode vlijem vode, kolikor hočem. Delci vode se ne drže skupaj, ampak do-bivajo obliko posode, v kateri se nahajajo. Le v prav malem se drže v podobi kroglic ali kapljic, zato imenujemo vodo kapljivo telo. (Naštevanje kapljivih teles.) — Kamen, kreda, les, železo in druga te-lesa se pa tako skupaj drže, da je treba za ločitev njih delcev večje

ali manjše sile. [Stolči kamen in kredo, zlomi palčico in železno žico.] Taka telesa se imenujejo trdna. — Ako mahamo z roko, čutimo zrak. To je tudi telesnina, a njegovi delci se prav nič skupaj ne drže, še celo odbijajo se. Zrak je plinasto telo. Imamo torej trdna, kapljiva in plinasta telesa.

3. V kozarcu vidimo, da je čista voda prozorna, kakor steklo. [Daj jo bližnjemu učencu pokusiti in povohati.] Spozna, da je brez okusa in brez duha.

Kadar dežuje nastanejo na cesti mlake ali luže. Te pa v nekaterih dneh zginejo. Voda v njih se je spremenila v neviden dim, ki ga imenujemo sopar. Sopar je plinasto telo, kakor zrak. — Ako kuhamo vodo, jo je čedalje manj, tudi ta se je spremenila v sopar, kateri se pa že nad posodo zgosti v prav majhne mehurčke. Vidimo jih kot dim iz posode se vzdigovati. Iz vsake vode izhlapeva sopar, kjer pride z zrakom v dotiko ter se na prostem in pri navadni toplini še le v hladni višočini zgosti v oblake. — Ako se oblaki vsled zdatnejšega ohlajenja še bolj zgosté, jednako kakor na mrzlem pokrovu na posodi, se narejajo kaplje, katere vsled svoje teže na zemljo padajo. Pravimo, da dežuje (gre dež).

Po zimi se naredi na stoječih vodah led; a tudi na tekočih, ako traja delj časa hud mraz. Led je trdna, zmrznena voda, tako tudi sneg in toča, če soparni mehurčki ali pa deževne kaplje zmrznejo. — Voda je tedaj trdna, kapljiva in plinasta.

4. [Pripravi kozarec vode, katero si s peskom skalil.] V kozarcu je kalna voda. Dežnica sicer čista pada iz oblakov, a ker teče po prsti, pesku in drugih rečeh, ki se v vodi razredčijo, je tudi kalna. Ako pustimo tako kalno vodo v posodi, usedlo se bo na dno posode mnogo nesnage. Taka voda pa še ni popolnoma čista, v nji plavajo še razne tvarine. Ker se je v kozarcu kalne vode že precej nesnage vsedlo, hočemo vodo še bolj očistiti. [Izreži okrogli kos pivnika, upogni ga dvakrat in zopet razvij, položi ga v lij, v kateri si poprej 4 tanke palčice vtaknil in postavi ga na sklenico. Med lij in vrat steklenice deni košček špage, da more zrak vhaajati.] Ako vlijem sedaj kalno vodo v lij, se bo skozi majhne luknjice pivnika precejala. Kanasto vino se preceja skozi tkanino. V krajih, kjer nimajo čiste vode, jo precejajo skozi velike posode, ki so na mnogih krajih v dnu prevrtane, kakor sito in napolnjene s peskom ali ogljem. Ta nesnaga ostane v posodi in čista voda teče iz dná. Kalne tekočine čistimo s precejanjem.

(Dalje prih.)

Fr. Trošt — Vodice.

Književnost.

Nadrobni učni načrt za pouk v realijah na ljudskih šolah postojinskega okraja, izdelan v okrajni učiteljski konferenciji. Potrjen z odlokom visokega c. kr. deželnega šolskega sveta z dné 3. mal. srpana 1893, št. 1919 ex 1890. Izdal in založil c. kr. okrajni šolski svet v Postojini, dné 9. kimovca 1893 št. 680.

Tako je naslov lični knjigi, kojo je učiteljstvo postojinskega okraja gotovo z veseljem pozdravilo. Okrajni šolski svet postojinski bodi pa vzgled drugim okrajnim šolskim svetom, da se tudi jednacega dela lotijo, kajti nadrobni učni načrti so za pouk zelo velike važnosti. V imenovani knjižici beremo na prvi strani „pregled števila tedenskih ur za realije“, potem pride pa na vrsto nadrobni učni načrt za vsako kategorijo šol v okraji.

Cerkveno leto, t. j. njegovi sveti časi in dnevi. Spisal profesor Ivan Komljanec, veroučitelj na c. kr. spodnji gimnaziji v Kočevji. Potrdilo visokočastito knezoškofijstvo v Ljubljani. — V predgovoru pravi g. pisatelj, da utegne spis zlasti služiti propovednikom, nadeja se pa tudi, da utegne to delo zanimati tudi spetno naše izobraženstvo. Knjižica se dobiva pri g. pisatelju in stane broširana 50 kr., trdo vezana s platnenim hrbtom pa 60 kr. Po pošti 5 kr. več.

Jana Amosa Komenskega „**Didaktika**“, prevel Jernej Ravnikar, nadučitelj, ki je izhajala kot priloga Učit. Tovarišu, se dobiva pri našem upravnistvu in v knjigotržnici g. A. Zagorjana v Ljubljani po 50 kr. iztis. Po pošti 5 kr. več.

„**Spomin pridnim učencem**“ ali nauk o lepem vedenji šolske mladine, se imenuje nova knjižica, katera je te dni izšla pri J. Blaznikovih naslednikih.

V knjižici bereš na III. strani poleg nauk o lepem vedenji šolske mladine, tudi primerne vsakdanje pobožnosti, namreč kratko jutranjo in večerno molitev, spovedne in obhajilne molitve, kratko počeščenje presv. Rešnjega Telesa, in kratke mašne molitvice, kakeršne se lahko opravljajo pri poglavitnih delih sv. maše, ako se vmes moli sv. rožni venec ali pojó svete pesmi. To je kaj primerno za šolarske maše, kadar otroci glasno molijo rožni venec, pri poglavitnih delih pa prenehavajo. Po tacem spreminjavanji pri molitvi se otroci in verni k paznosti ter pobožnosti le bolj vnamajo.

Poleg tega pa je v tej knjižici tudi „angeljska služba za mladenče“ ali nauk, kako naj se k sveti maši streže.

Glavni namen tej knjižici je zabranjevati nedostojno, nespodobno ter pohujsljivo vedenje mladine, podpirati pa ter gojiti lepo pošteno in spodbudno vedenje v cerkvi, v šoli in zunaj šole. Vse to naj velja v čast božjo ter slavo Marijino.

Po svoji vsebini, po svoji vnanji obliki, pa tudi po svoji nizki ceni (7 pól v platnenem hrbtu vezano) **samo 10 kr.**, je torej knjižica vsega priporočila vredna. Gospodje katehetje, duhovni pastirji, učitelji, sezite urno po njej ter jo naklonite za darilo svoji mladini! — Dobiva se v J. Blaznikovi tiskarni v Ljubljani.

„**Pred stolom Tvoje Milosti**“. Mašni napevi zložil Mihael Haydn (1737—1806). Za čveteroglasni moški zbor upravljal Ant. Foerster. V „Ceciliji“ nam je gosp. Foerster znani „Pred stolom“ za mešani zbor tako popravil, kakor to zahteva sedanja cerkvena glasba. V spomin stoletnice Haydnovega delovanja (Mihael je brat slovečega Jožefa) nam jo je g. skladatelj upravljal za moški zbor. Že zaradi lahke in priproste harmonizacije bode ustrezno raznim šolam in društvom, tudi takim zborom, ki so manj izvežbani; zlasti pa, ker to „mašo“ po mnogih krajih še vedno radi pojó. Nekateré točke „maše“ je g. skladatelj postavil nizko, ker se je hotel izogniti tonovim načinom z mnogimi predznamenji; temu bode pomagal vsakdo s tem, da intonuje sleherno točko (ravzen „Kredo“) poltona više. Tisk je razločen in posebno je podložen tekst (slovenski in nemški) velik. Cena (20 kr.) dvanajst strani obsegajočega zvezka je gotovo nizka. Dobiva se pri gosp. skladatelju in v katoliški

knjigarni. Kdor potrebuje več iztisov, ker prepisovanje posameznih glasov se pač ne izplača pri tako nizki ceni partiture, iz katere pevci lahko pojo, naj se obrne na g. skladatelja samega.

Slovensko-nemškega slovarja knezoškofa Antona Alojzija Wolfa deveti sešitek obseza besede od „najada“ do „ob“.

L i s t e k.

Nesloga — Slovanom podedovani greh.

Gospod urednik! Minil je nemirni predpustni čas, minile so tudi pustne šale in hvala Bogu, da so minile. Sedaj treba lotiti se resnega dela. Strani s praznimi dovtipi, strani s predpustnimi tiradami. Na delo!

Seveda glavna reč je in ostane pred pustom kakor v postu, pri zgradnji učit. konvikta kakor tudi pri izdajanju „Učit. koledarja“ denar in le denar. To smo vedeli že davno prej kot je zagledal v beli Ljubljani dné 31. prosinca t. l. beli dan drugi dopisič iz učiteljskih krogov. Ta dopisič preširno se raztezajoč v predalu političnega lista podaje — menda svest si gesla: nesloga — Slovanom podedovani greh, naravnost našim nasprotnikom orožje zoper nas. Sreča, da je bilo koncem predpustnega časa, ko se marsikaj zapiše na rovaš staremu princu — karnevalu.

Polemika ni lahek, ni hvaležen posel. Tudi smo že večkrat povedali, da polemika o učiteljskih razmerah ne sodi v političen list, a nekateri kažejo še vedno, da imajo poleg svojih glav tudi svojeglavne misli, sklepe in — dejanja. Previdno ni to, pametno ni in solidarno tudi ne.

Učiteljski konvinkt ostane naš vzor.

Kar je že prej oni dan trdil nekdo, seveda tudi pod okriljem spolzke politike, da namreč pristopimo z nabranim zneskom k vdovskemu društvu, reči moramo, da je to praktična misel praktičnega moža, pa tudi nič več. Namere društva in namere nameranega konvinkta so različne. In kar je in ostane pri snovanju konvinkta — najboljše, je po naših mislih njegova idealna stran. Ko zasije nam kranjskim učiteljem lepše solnce, zrasel bo tudi osnovni kapital, do tedaj pa „zrno do zrna . . .“. Glede na lastno bodočnost res ne smemo biti takšni pesemisti.

Prav po nepotrebnem se po tem zaletil g. dopisnik v „Učit. Tovarisa“ in ponavlja potem stare trditve, o kateri že nikdo več ne dvomi, da so neresnične. Zakaj je bil mir v ti zadevi prošli dve leti? Zato, ker so v to poklicani faktorji čuvali, da se ni tu ne tam izrekla žaljiva beseda.

Kdo ne ve, da bi nam zadostoval jeden strokovni list; kdo ne ve, da bi nam zadostoval tudi samo jeden leposlovni list; saj — to moramo g. piscu povedati na uho — pravila leposlovja, hvala Bogu, do danes še ne poznajo narodne-napredne in ne narodno-konservativne smeri, kakor jo hoče on pritakniti pedagoški-nememu glasilu. Kako je bilo mogoče spraviti v sklad vzgojeslovje in politične tendence, vedel bi nam najbrže razložiti zopet šegavi princ karneval.

„Lista životarita“, zdibuje g. dopisnik. To verjamemo prav radi in zato povemo tukaj gotov in zanesljiv lek: Vsakdo, ki prejme jeden ali drugi list na ogled, plačaj ga ali pa takoj vrni. Lahkomiselno liste prejemati in še lehkomiselneje plačevati, to se pravi podpirati svoj stan po istem kopitu, kakor je storil g. dopisnik v omenjenem dopisu.

Ta lek bi utegnil tudi „Pop. koledarju“ pomagati na noge. Poskusite!

„Kaj nam je tega lista treba“? tako nekako praša dopisnik in se ogreva za „Potopnika“. Glede potrebe, sodijo naj č. gg. naročniki. Verjemite, če ga bo vsak prejemnik tudi plačal, ne bo hiral nobeden. Izbira si pa vsakdo sam. Pustimo mu lastno prepričanje, pustimo mu prosto voljo. Toliko le moram reči, da jako slabo pozna vzgojeslovje, kdor išče v strokovnem listu sledu kakeršni koli politični stranki.

Politično prepričanje je popolnoma nezavisno od vzgoje in nima po naših mislih ničesar opraviti ž njo, ker nobena veda, nobena umetnost ne more kot taka drugi služiti za dekló; kdor pa vleče kakor za lase vse v jeden koš, pusti pero, pusti pisanje zlasti v zapeljivem postnem času. Pojme izčistino, nikari množiti brozge!

Rodoljubje je vzvišen pojem, zvezda vodnica človeku, gorečemu za blagor naroda, za srečo domovinsko. Toliko pa rečem naravnost, ne da bi stvar razvijal dalje in dalje, da se rodoljubje, zlasti učiteljevo rodoljubje ne goji s podžiganjem strasti, s podpiranjem domačega prepira. Kdor ume stvar drugače, tudi dela drugače; če je pa njegovo delo vspešno, sodijo naj nepristranski sodniki, katerih je žal, čedalje manj, ker smo že navajeni vse gledati in vse vidite skozi — politične naočnike. Pustite nam vsaj šolske liste proste te nesrečne holecni.

Te vrstice smo napisali dobrohotno. Nikdo naj nam ne zameri, če ne moremo združiti rodoljubja s političnim strankarstvom in političnim razgrajanjem, marveč se združujemo z mirnim delovanjem za milo domovino. Oprosti nam, kdor se ne strinja z nami!

Tako torej g. dopisnik! Naša mnenja so različna. Kdo je zadel pravo, sodi javnost, kakor sodi in obsoja javnost koncem omenjenega dopisa neumestno vporabo kadila, katerega dim se dviga v zrak pred prof. Šukljatom, zakaj? Zato. Bá! Nesloga — Slovanom podedovani greh. Tu moram res nehati.

Pesimist.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. „Slov. Nar.“ je 31. prosinca t. l. objavil dopis iz učiteljskih krogov, v katerem je nek član Zveze napadel še ne rojeni konvikt, „Učit. Tov.“ ter končno hvalil dež. poslanca g. Šukljeta za tisti govor, v katerem je trdil, da prihajajo na učiteljsiše propali dijaki srednjih šol, ki nimajo poklica za učiteljski stan. In takemu poslancu — nadaljeval je učitelj-zaveznik v „Sl. Nar.“ — bode učiteljstvo vedno hvaležno in šlo zanj rado v ogenj! Slava!

Ker je g. dopisnik pisal v imenu učiteljstva menda z namenom koristiti „Zvezi“, ni moja naloga ga zavrniti, če tudi sem priprost član „Zveze“, ker to bodo storili gotovo drugi. Dovoljujem si pa v svojem in v imeni mnogih tovarišev, s katerimi sem imel priliko se o tem razgovarjati, pripomniti, da se s tako ponižnostjo ne strinjamo, da-si tudi smo učitelji sicer krotki, potrpežljivi in pohlevni, a take ovce pa vender še nismo, da bi iz tiste pesti, ki nas je pred par dnevi kruto bila po glavi, sol lizali.

To sem omenil le mimogrede, da zvedo tudi oni naročniki „Tov.“, ki nimajo prilike čitati „Sl. Nar.“. Pravi namen dopisa pa je, zavrniti posredno proti podpisancu namerjeno trditev, ki se v „Narodu“ glasi: „Po pravici je ob minulem zborovanji „Zveze“ imenoval pokojni naš Freuensfeld take namene „nepotreben luksus“. Hu! kako so hitro pali po njem, ne sicer ob njegovi navzočnosti — ker s Freuensfeldom ni se bilo lahko kosati — a pozneje v „Učit. Tov.“ In kaj ste dosegli hotě smešiti g. Freuensfelda? Nič!“ — Ta trditev je ostudna laž, nedostojno orožje učitelju-zavezniku! Pokojnega Freuensfelda ni hotel nihče smešiti, ker načelo smešiti stanovskega brata ni bilo in ne bode nikdar last našega društvenega glasila. Kot delegat „Slovenskega učit. društva“ sem r. Fr. ob njegovi navzočnosti zavrnil glede izraza „luksus“ ter o tem poročal v Učit. Tovariši št. 17. in 18. l. 1893. To kar je priobčil „Tovariš“ je gola resnica, katero lahko potrdijo vsi tisti, ki so bili navzoči.

Gosp. dopisniku „Slov. Nar.“ si ušojam svetovati, naj ne zida javnega mnenja na laž, če tudi z blagim namenom škodovati „Slov. učit. društvu“ in bodočemu konviktu ter koristiti „Zvezi“, ker društvo se bode vedelo že braniti, če tudi „Zveza“ ne odslovi na ta način oboroženih vojakov.

A. Keccelj.

Društveni vestnik.

Iz Ljubljane. Druga odborova seja „Slov. učiteljskega društva“ je bila dne 5. t. m. Med došlimi dopisi, o katerih se je razpravljalo, sta bila tudi dva „Zveze“. O dopisu glede učilske izložbe pri prihodnji deželni razstavi je odbor sklenil, izvesti sklep občnega zbora, ker je to po pravilih dolžan storiti. Druge okrožnice „Zveze“ zaradi učiteljskega konvikta odbor tudi ne more uvaževati in bode tudi po sklepu občnega zbora deloval, ker je v tej stvari od „Zveze“ popolnoma neodvisen. — G. blagajnik je poročal o denarstvenem stanju. Upamo, da nam bode prihodnjic še več veselega povedal.

Taistega dne je bil tudi tretji društveni večer. Bil je najlepši v tej zimi. Da je bil tak, so zdatno pripomogli zunanji udje, za kar jih iskreno zahvaljujemo. Prav dobro sta predavala g. Fr. Jaklič (o starem učitelju pesniku) in g. Fr. Črnagoj (o žabi). Gg. pevcı so bili neutrudljivi. S svojim obiskom nas je počastil tudi preblagorodni mestni župan g. Peter Grasselli. Prihodnji večer bode 7. sušca. Govoril bode g. E. Gangl. *J. F.*

V e s t n i k.

Osobne vesti. C. kr. vladni tajnik g. Josip Rihar je imenovan voditeljem okrajnega glavarstva v Črnomlji. — Članom deželnega šolskega sveta za Goriško so imenovani p. i. gg.: proš Andrej Jordan, prof. Andrej Marušič, ravnatelj goriške realke dr. E. Schreiber in gimnazijski ravnatelj dr. H. Gross.

Umrl je 10. t. m. v Ljubljani za jetiko g. Zvonimir Jakše, učitelj v Poddragi; drugi dan je nameraval iti v bolnišnico, a noč poprej ga je zasačila smrt pri Virantu, kjer je prenočeval. Pokojnik je šele prvo leto služboval. N. v m. p.! — Umrl je v Gorici g. Fran Žepič, začasni vodja slovenske deželne kmetijske šole, star 53 let. N. v m. p.!

Podpore za šolske zgradbe iz deželnega zaklada je dovolil deželni zbor kranjski sledečim šolskim občinam: Kočevje kot II. obrok 1500 gld., Grahovo kot III. obrok 300 gld., Igavas kot II. obrok 300 gld., Zasp še 100 gld., Breznica še 300 gld., Dobrava 200 gld., Koprivnik za novo šolo 600 gld., Leše 500 gld., Mošnje še 300 gld., Rateče še 200 gld., Tribuče še 200 gld., Breznica v Kamniškem okraju za zgradbo šole pri Sv. Trojici 600 gld., Drazgoše 150 gld., Predoslje 100 gld., Reteče 100 gld. Skupaj 5650 gld.

Pokojnega Josipa Freuensfelda zadnja želja je bila, pokopati njegovo truplo v domačo slovensko zemljo. Zaradi tega je tudi Ljutomersko učiteljsko društvo v svojem zadnjem zborovanju sklenilo, ustreči zadnji želji svojega nepozabljivega sotrudnika, vrliga narodnjaka, neumornega delovalca za precvito in blagor slovenske domovine, dovršenega pesnika in pisatelja slovenskega, ter prepeljati s pomočjo dobrovoljnih darov njegovo truplo v domačo zemljo. Prosimo tedaj vse njegove prijatelje in znance, vse narodnjake in narodnjakinje, vsa slavna društva itd., naj blagovolijo v ta namen nabirati podpore in nabrane prispevke doposlati učiteljskemu društvu v Ljutomeru. K obilnemu sadu pomozı Bog!

Prošnja. Vse tiste p. n. gg. tovariše, ki so blagovolili mojo knjigo „Slovensko petje v preteklih dobah sprejeti, a mi iste še do danes niso plačali, prav lepo prosim, da bi mi poslali do 1. sušca vsoto od 85 krajcerjev, ker bi me sicer neznosno stanje prisililo, izterjati iste vsotice s — poštnim naročilom. — Imam še 300 iztisov te knjige. Da pridem do količaja novcev, znižal sem knjigi ceno na 53 kr. s poštnino vred. Knjiga je trajne vrednosti. Vsi slov. listi so jo laskavo ocenili. Z odličnim spoštovanjem F. Rakuša, nadučitelj v Dobovi pri Brežicah.

Razpis pisateljske nagrade. Velecenjeni naš rojak, g. prof. Anton Bezenšek v Plovidvu, znani jugoslovanski pisatelj in mladinoľjub, namenil je nagrado 100 k. (sto kron) njemu, ki spiše najboljšo povest za slovensko mladino. Glede povesti zahteva veldušni g. darovatelj sledeče: „Povest naj bode poučnega sodržaja v religiozno-moralnem smislu; snov naj jej bode vzeta po mogočnosti iz domačega življenja na kmetih. (Pisatelj bi si lahko vzel za primer Slomšekovo „Blaže in Nežica“, kar se tiče sloga in snovi; a lahko si izbere tudi navadno obliko povesti ali pa obliko dvogovora [dijaloga]). Poleg obče didaktičnega cilja naj se naglašuje spoštovanje do vere, ljubezen do naroda in do bližnjega.

Obseg povesti naj ne bode manji od treh in ne večji od petih tiskanih pól“.

Frankovani rokopisi naj se pošiljajo podpisnemu načelniku ocenjevalnega odbora najdlje do **15. maja t. l.** brez podpisanega imena. Ime pisateljevo naj se doda na posebnem zapečatenem lističu.

Ocenjevalni odbor presodi poslane povesti ter pošlje po namenu g. darovatelja tri najboljše povesti g. prof. Bezenšek v Plovdiv, da g. darovatelj sam končno izbere povest, katera njemu najbolje ugaja Nagrado — 100 kron — izplača dotičnemu pisatelju v dan sv. Cirila in Metoda (t. j. 5. mal. srpana 1894 l.) g. darovatelj sam; vsem drugim natečajcem se pa rokopisi vrnejo, ako bodo tako zahtevali. Ob jednom prosim tudi založnike knjig za slovensko mladino, da mi blagovoljno pošljejo vsako na novo izdano knjigo, da jo bode mogel ocenjevalni odbor presoditi.

V Begunjah pri Rakeku, 28. prosinca 1894.

Janko Leban, nadučitelj

in načelnik ocenjevalnega odbora za mladinske spise pri
„Zvezi slovenskih učiteljskih društev“.

Nikjer v Avstriji ni toliko šol s poldnevniim poukom, kakor na Kranjskem, kjer ima le 69 šol celodnevni pouk, 252 šol pa poldnevni.

Nulla dies sine linea. „Slovenec“ piše z dně 1. svečana: „Deželna doklada bo sedaj znašala 42 odstotkov, od katerih 22% **požré** samo šolstvo“.

Učiteljski konvikt nameravajo zidati hrvatski učitelji in so v ta namen že precej denarja nabrali.

Koncert „Glasbene Matice“, pri katerem se bode proizvajalo Haydnovo „Stvarjenje“ bode dně 3. in 5. sušca t. l. v Ljubljani.

Konferencija avstrijskih škofov. Avstrijski škofje snidejo se dně 2. mal. travna na Dunaju v posvetovanja. Dotični škofovski odbor snide se nekoliko dni poprej, da pripravi vse potrebno za velike konferencije.

Za 50letnico vladanja Nj. Vel. cesarja. V seji dunajske trgovinske zbornice predlagala sta vitez Lindheim in Neuber, naj se naprosi predsedništvo zbornice, da prične v soglasju z drugimi merodajnimi faktorji priprave za nekako veliko, splošno koristno podvzetje, v spomin 50letnega vladanja cesarja Franja Josipa I. Zbor je navdušeno sprejel predlog, o katerem pa bode razpravljati službenim potom.

Učiteljske plače na Dolenjem Avstrijskem. Šolski in finančni odsek dolenje-avstrijskega deželnega zbora sta se že sporazumela, da se opusti sedanji krajevni sistem in se uvede jednoten status za vse učitelje v deželi. Učitelji se bodo razdelili v tri razrede z letno plačo od 500—1000 gld. in s petletnimi prikladami, vštevajočimi se v pokojnino. Šolska naklada okrajem in občin za šole ne sme znašati nad 27%, drugo se plača iz deželnega zaklada. Zastran stanarine izrekla sta se oba odseka, da se dovoli vsem učiteljem, ki nimajo naturalnega stanovanja. V krajih pod 2000 prebivalci se jim dovoli na leto po 50 gld., v krajih od 2000—5000 prebivalcev po 70 gld. in v večjih krajih po 100 gld.

Preveč učiteljic. V Parizu je nad 6000 mladih deklet, ki so vse naredile izpite za učiteljice, praznih mest pa je 60, torej za vsako službo ravno okolu 100 prosilk. V ostalih pokrajinah pa je nad 13.000 učiteljskih kandidatinj, ki čakajo na službe.

Malo prepozno. Med oficirji francoske akademije, ki so bili imenovani te dni, je tudi literat Turpin de Sainsay. Mož je bil toli nepreviden, da je umrl že leta 1891. Imenovanje mu je torej pač prišlo nekoliko prekasno, kaže pa vender, da človek ne sme obupati, kajti s potrpljenjem se vse doseže, časi se ve da še le po smrti. — To bodi nam v tolažbo, dragi tovariši, da čakajo tudi naš učitelje **po smrti** boljši časi!

Podporno društvo za siromašne učiteljske pripravnike v Ljubljani ima za tekoče leto ta-le odbor: Viljem Linhart, c. kr. prof. in začasni vodja pripravnik, načelnik in blagajnik; Fr. Gerkman, c. kr. vadnični učitelj, tajnik; Iv. Perdani in Fr. Velkovrh.

Škofjeloški samostan šteje letos v svojih lepo vremenih starih in novih prostorih (na Gradu) 200 gojenk, katere imajo v zavodu tudi hrano in stanovanje. Radi prelepih prostorov in splošnega reda je zavod res vsega priporočila vreden, ko bi se le tudi v višjih razredih nekoliko več na slovensčino oziralo, zlasti v notranji šoli.

Zahvala. Za našo novoustanovljeno obrtno-nadaljevalno šolo so darovali: gosp. Ant. Beléc, klepar v Št. Vidu pet žicastih modelov; gosp. Andr. Zaljar, mizar v Podgori tri lesene modele; gosp. Štefan Magister, mizar v Št. Vidu tri lesene modele; gosp. Jož. Berlic, mizar v Dravljah en lesen model in gosp. Mih. Poličar, mizar v Št. Vidu stojalo (stativ). Za te darove se podpisani imenovanim prav srčno zahvaljuje.

V Št. Vidu pri Ljubljani, dně 20. prosinca 1894.

Janko Žirovnik, nadučitelj in vodja obrtno-nadaljevalne šole.

Uradni razpis učiteljske službe.

Št. 65

in. š. sv. Na petrazredni, mestni nemški deklški ljudski šoli v Ljubljani je izpraznjeno četrto učno mesto s prejemki III. plačilnega razreda.

Prošnje je do dne 15. sušca 1894 poslati c. kr. mestnemu šolskemu svetu v Ljubljani. C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani, dne 6. svečana 1894.

Listnica upravnništva. Zadnji naši listnici se je odzvala velika večina p. i. gg. naročnikov, kar dela čast našemu stanu ter je ob jednem lepo spričalo učiteljske zavednosti, značajnosti in poštenosti. Lepa hvala! Nekateri so pa našo prošnjo v listnici — in doposlane jim zalepke — molče prezrli. Naj nam torej ne zamerijo, če smo pritorani jim list ustaviti in če bodo v kratkem iznenadeni z drugim načinom tirjatve. — **G. J. R.** v St. J.: Vaš izrek o rožicah in kronah je dejansko dokazan. Hvala zanj in za krone! — **G. L. K.** v Š. p. K.: Pri tacih družinskih razmerah in nesrečah radi potrpiamo, ker krščanska ljubezen do bližnjega nam ni tuja. Bodite torej le brez skrbi! — **G. M. B.** v Š. p. K.: Poslani znesek je pokril naročnino za l. 1892. — **G. E. O—J.** in **g. K. B.** v S.: Plačano za l. 1893. — **G. F. P.** v T.: Od poslanih 3 gld. je polovica za II. pol. 1893. I. in polovica pa za I. pol. 1894. I., ne pa vse za 1893. I. — **G. A. B.** v S.: Do 1. prosinca t. l. ste dolžni še 4 gld. 50 kr. — **G. C. K.** v S.: S poslanini 4 gld. ste znižali svoj dolg na 6 gld. 50 kr. — **G. G. S.** v T.: Do 1. pros. t. l. ste dolžni 4 gld 50 kr.

Popravek in dodatek. V članku „Kako je risati zemljevid Kranjske dežele“ vrinile so se sledeče tiskovne napake: Na strani 38 čitaj s premami *BJ*, *JS* in *BS* (namesto v premami), *B* zaznamenuje (ne zaznamenujemo) Belopeč, *S* izliv Bregane (ne Brezane) v Savo; na strani 39 preme (namesto prem) *BS*. Na zemljevidni mreži mora biti struga Save takoj od Radovljice pod premo *BS*.

„Zemljevidno mrežo tudi lahko popolnimo s tem, da načrtamo vse deželne meje najprej s premami. V ta namen določimo nekatere važnejše točke. Te so na severni meji Belapeč, Košuta in Sava na meji hrvatski. Na vzhodni meji so po Bauerjevem stenskem zemljevidu: Jurgorje, Suhor, Bojarja Vas, Božjakovo, Podzemelj, Žuriče. Na južni meji so: Damelj, Skril, Fara, Gerbalj, Babno Polje, Katalan Vrh. Na zahodni strani pa: Reka, Goče, Kovk, Bukovi Vrh, Vrhost, Idrica, Podjelovo Brdo, Leskovca, Porezan, Črna Prst, Vogel, Vagatin, Lipah, Triglav, Razor, Mangart.

Ako te točke zvezemo s premami, dobimo premočrtni lik in sicer nepravilni dvaintrideseterokotnik. Iz te oblike ni potem težko načrtati pravo podobo dežele. Na srednji stopinji, ko še niso učenci posebno izurjeni v risanju, pa tudi zadostuje, ako obrišejo meje Kranjske dežele z ravnimi črtami“.

Častitim naročnikom „Učiteljskega Tovariša“.

Za naročnike „Uč. Tov.“ sem tudi letos priredil originalne platnice za ta list v črnem platnu z zlatim tiskom na prednji strani in po hrbtu po načinu, kakor so v navadi platnice pri zakonskih zbirkah. V nadi, da dobim dosti naročnikov, postavil sem ceno samo na **40 kr.** (po pošti 50 kr.). Po isti ceni se dobe platnice za prejšnje letnike. Z vezanjem vred računim za letnik 85 kr. Za obilno naročbo se priporoča

Ivan Bonač, knjigovez,
Ljubljana, Šelenburgove ulice št. 6.

Spominjajte se „učiteljskega konvikta“ pri raznih prilikah in zborovanjih!

«Učiteljski Tovariš» izhaja na 1¼ poli male osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» plačajo na leto 2 gld. naročnine in 1 gld. udnine.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljani, sv. Petra nasip št. 37; naročnino pa prejema gospod A. Kecelj v Ljubljani na Kongresnem trgu št. 2. Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.

Lastnik: Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani. -- Tisek R. Miličeve tiskarne.